

ЗБОРНИК

ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ

ПОСВЕЋЕН ЕДИБУ ХАСАНАГИЋУ

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

*Рајко Веселиновић, Љиљана Лађевац, Гојко Лађевић, Даница Милић,
Ђорђе Митровић, Едиб Хасанагић (председник)*

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Гојко Лађевић

СЕКРЕТАР УРЕЂИВАЧКОГ ОДБОРА

Љиљана Лађевац

САДРЖАЈ — CONTENTS

БИОГРАФИЈА ЕДИБА ХАСАНАГИЋА — <i>Гојко Лађевић</i>	5
BIOGRAPHY OF EDIB HASANAGIĆ — <i>Gojko Ladjević</i>	5
<i>Чланци, расправе, прилози — Articles, papers, contributions</i>	
ТУ И ТАМО ОКО СМИЛИСА — <i>Реља Новаковић</i>	11
ROUND AND ABOUT SMILS — <i>Relja Novaković</i>	11
БЕОГРАД ПОД КРАЉЕМ ДУШАНОМ? — <i>Сима Ђурковић</i>	37
BELGRADE UNDER KING DUŠAN? — <i>Sima Ćirković</i>	37
СЕЛО И ГРАД У ПРИВРЕДИ СРБИЈЕ XIX ВЕКА — <i>Даница Милић</i>	47
THE VILLAGE AND THE TOWN IN 19th-CENTURY SERBIAN ECONOMY — <i>Danica Milić</i>	47
ЕКОНОМСКА МИСАО У СРБИЈИ У ВРЕМЕ ПРВОГ СРПСКОГ УСТАТКА — <i>Лазар Пејић</i>	61
ECONOMIC THOUGHT IN SERBIA DURING THE FIRST SERBIAN UPRISING — <i>Lazar Pejić</i>	61

ЈАКОВ ЈАКШИЋ ПАНЦИРЛИЈА У СРБИЈИ — <i>Павле Васић</i>	85
JAKOV JAKŠIĆ, NICKNAMED PANCIRLIJA, IN SERBIA — <i>Pavle Vasić</i>	85
ЛЕШНИЧКИ ШАНЧЕВИ — <i>Миливоје Васиљевић и Момчило Исић</i>	107
THE LEŠNICA TRENCHES — <i>Milivoje Vasiljević and Momčilo Isić</i>	107
КАНОНИК РОБЕРТО ТУРМАЈЕР ОПЛАКУЈЕ ПОГИБИЈУ КНЕЗА МИХАИЛА ОБРЕНОВИЋА — <i>Јеремија Д. Митровић</i>	123
CANON ROBERTO THURMEIER MOURNS OVER ASSASSINATION OF PRINCE MIHAILO OBRENOVIĆ — <i>Jeremiја D. Mitrović</i>	123
ДИМИТРИЈЕ ТУЦОВИЋ — <i>Петар Стамболић</i>	127
REPORT SUBMITTED AT FORMAL MEETING ON DIMITRIЈЕ TUCO- VIĆ, 12 May 1981 — <i>Petar Stambolić</i>	127
КОНТУРЕ ТУЦОВИЋЕВОГ СХВАТАЊА О ТЕРИТОРИЈАЛНОМ УРЕЂЕЊУ БАЛКАНСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ — <i>Богумил Храбак</i>	139
AN OUTLINE OF TUCOVIĆ'S CONCEPTION OF TERRITORIAL AR- RANGEMENT OF THE BALKAN FEDERATION — <i>Bogumil Hrabak</i>	139
СРПСКИ СОЦИЈАЛИСТИ У ОЧИМА РУМУНСКЕ ЈАВНОСТИ — <i>Милан Ванку</i>	159
SERBIAN SOCIALISTS SEEN THROUGH THE EYES OF THE ROMA- NIAN PUBLIC — <i>Milan Vanku</i>	159
НОВЧАНА ПОМОЋ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ИНТЕРНАЦИОНАЛЕ СРП- СКОМ СОЦИЈАЛДЕМОКРАТСКОМ ПОКРЕТУ У ВРЕМЕ БАЛ- КАНСКИХ РАТОВА — <i>Сергије Димитријевић</i>	165
FINANCIAL ASSISTANCE OF SOCIALIST INTERNATIONAL TO SERBIAN SOCIAL-DEMOCRATIC MOVEMENT DURING BAL- KAN WARS — <i>Sergije Dimitrijević</i>	165
ПОРТРЕТИ СРПСКИХ СОЦИЈАЛИСТА У ИСТОРИЈСКОМ МУЗЕЈУ СРБИЈЕ — <i>Љиљана Константиновић</i>	177
PORTRAITS OF SERBIAN SOCIALISTS AT HISTORICAL MUSEUM OF SERBIA — <i>Ljilјana Konstantinović</i>	177
РАЂЕВИНА У ПРВИМ ДАНИМА УСТАНКА 1941. — <i>Владан Бојанић</i>	183
RADJEVINA AT THE OUTSET OF THE 1941 UPRISING — <i>Vladan Boјanić</i>	183
СТВАРАЊЕ И ФУНКЦИОНИСАЊЕ ПРВОГ СРЕСКОГ НОО У СР- БИЈИ 1941. — <i>Слободан Ристановић</i>	203
THE FOUNDING AND FUNCTIONING OF THE FIRST DISTRICT PE- OPLE'S LIBERATION COMMITTEE IN SERBIA IN 1941 — <i>Slo- bodan Ristanović</i>	203
ПИВО КАРАМАТИЈЕВИЋ, УМЕТНИК И БОРАЦ — <i>Нада Шуица</i>	211
PIVO KARAMATIJEVIĆ, ARTIST AND COMBATANT — <i>Nada Suica</i>	211
OFFLAG XIII В, КРАЈ НИРНБЕРГА, У ДОКУМЕНТИМА ЗАРОБЉЕ- НИКА КАРЛА ОРЕХЕКА — <i>Павле Стојковић</i>	217
OFFLAG XIII В NEAR NUREMBERG IN DOCUMENTS OF P. O. W. KARL ORECHEK — <i>Pavle Stojković</i>	217

ИЗ „СЕЋАЊА О ПАРТИЗАНСКОМ АТЕЉЕУ У УЖИЦУ 1941.“ ДРА- ГОЉУБА ВУКСАНОВИЋА — <i>Љиљана Константиновић</i>	229
FROM „MEMORIES OF THE PARTIZAN ATELIER IN UŽICE 1941“ BY DRAGOLJUB VUKSANOVIC — <i>Ljiljana Konstantinović</i>	229

Из музеологије — From museology

ИСТОРИЈСКИ МУЗЕЈ СРБИЈЕ — ЈЕДАН УВАЖЕНИ БЕСКУЋНИК — <i>Милан Воковић</i>	237
HISTORICAL MUSEUM OF SERBIA — A HOMELESS NOTABLE — <i>Milan Djoković</i>	237
ПРИЛОГ АГРИКОЛЕ ТАЧНИЈЕМ РАЗЛИКОВАЊУ И НАЗИВУ НА- ШЕГ СРЕДЊОВЕКОВНОГ РУДАРСКОГ И ДРУГОГ АЛАТА — <i>Милован Антуновић Коблишка</i>	243
AGRICOLA'S CONTRIBUTION TO A MORE ACCURATE DIFFEREN- TIATION AND NAMING OF OUR MEDIAEVAL MINING AND OTHER TOOLS — <i>Milovan Antunović Kobliška</i>	243
ИНФОРМАЦИЈА О ПРЕДМЕТНОМ ФОНДУ ЗАНАТА У ЕТНОГРАФ- СКОЈ ЗБИРЦИ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ — <i>Жељка Шкорић</i>	252
INFORMATION ON THE STOCK OF CRAFT OBJECTS IN ETHNO- GRAPHICAL COLLECTION OF THE HISTORICAL MUSEUM OF SERBIA — <i>Željka Škorić</i>	252
ИЗЛОЖБА „НАСИЉЕ И ОТПОР“ У БЕРЛИНСКОМ МУЗЕЈУ ЗА НЕМАЧКУ ИСТОРИЈУ — <i>Инго Матерна</i>	260
THE „VIOLENCE AND RESISTANCE“ EXHIBITION AT THE BERLIN MUSEUM OF GERMAN HISTORY — <i>Ingo Materna</i>	260
СПОМЕН-МУЗЕЈ ТИТОВА РАДИОНИЦА У ФАБРИЦИ „ЈАСЕНИ- ЦА“ АД У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ (1923—1945) — <i>Миодраг Петровић</i>	263
TITO'S WORKSHOP MEMORIAL MUSEUM IN FACTORY „JASENICA“ AT SMEDEREVSKA PALANKA (1923—1945) — <i>Miodrag Petrović</i>	263
ОТВРАЊЕ ИЗЛОЖБЕ „ОРУЖЈЕ И ОПРЕМА СРЕДЊОВЕКОВНОГ РАТНИКА У СРБИЈИ“, 22. IX 1980. — говор <i>Симе Ђирковића</i>	266
OPENING OF THE EXHIBITION „ARMS AND EQUIPMENT OF MEDI- AEVAL WARRIORS IN SERBIA“, 22 September 1980 — speech by <i>Sima Ćirković</i>	266
ИЗЛОЖБА МУЗЕЈА ЗА НЕМАЧКУ ИСТОРИЈУ ИЗ БЕРЛИНА „РЕ- ВОЛУЦИОНАРНА 1848/49. ГОДИНА У НЕМАЧКОЈ“ — <i>Љиљана Станојевић</i>	269
REVIEW OF THE EXHIBITION „REVOLUTIONARY 1848/49 IN GER- MANY“, PRESENTED BY THE MUSEUM OF GERMAN HISTO- RY — <i>Ljiljana Stanojević</i>	269
РЕВОЛУЦИОНАРНИ ПОЛИТИЧКИ ПЛАКАТ — <i>Инж. Жива М. Ђорђевић</i>	271
OPENING OF THE „REVOLUTIONARY POLITICAL PLACARD“ EXHI- BITION — speech by <i>Živa M. Djordjević</i>	271

РЕЧ ДР ТИХОМИРА ВЛАШКАЛИЋА, ПРЕДСЕДНИКА ЦК СКС, НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ „ДИМИТРИЈЕ ТУЦОВИЋ, 1881—1981“.	273
OPENING OF THE „DIMITRIJE TUCOVIĆ (1881—1891)“ EXHIBITION, 12 May 1981 — speech by <i>Tihomir Vlaškalić</i>	273
О ИЗЛОЖБИ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ „ДИМИТРИЈЕ ТУ- ЦОВИЋ И СОЦИЈАЛИСТИЧКИ ПОКРЕТ СРБИЈЕ 1881—1914“ — <i>Vukentrije Boržević</i>	275
REVIEW OF THE EXHIBITION „DIMITRIJE TUCOVIĆ AND THE SO- CIALIST MOVEMENT OF SERBIA 1881—1914“ — <i>Vićentije Djordjević</i>	275
РЕЧ ФИЛИПА МАТИЋА НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ „КЊИЖЕВ- НОСТ НОБ-а 1941—1945.“	277
OPENING OF THE EXHIBITION „LITERATURE OF THE PEOPLE'S LIBERATION WAR 1941—1945“, 25 September 1981 — speech by <i>Filip Matic</i>	277
РЕЧ ДР ЧЕДОМИРА ПОПОВА НА ОТВАРАЊУ ИЗЛОЖБЕ „НА- РОДНИ УСТАНАК У СРБИЈИ 1804.“	280
OPENING OF THE EXHIBITION „THE PEOPLE'S UPRISING IN SER- BIA 1804“ IN NOVI SAD — speech by <i>Čedomir Popov</i>	280
ПРЕГЛЕД ИЗЛОЖБИ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ У 1980. И 1981. ГОДИНИ — <i>Kosana Jočić-Živković</i>	283
REVIEW OF THE EXHIBITIONS HELD BY THE HISTORICAL MU- SEUM OF SERBIA — <i>Kosana Jočić-Živković</i>	283
БИБЛИОГРАФИЈА НАПИСА ИЗ ШТАМПЕ О ИЗЛОЖБАМА ИСТО- РИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ У 1980. И 1981. ГОДИНИ — <i>Kosana Jočić-Živković</i>	287
BIBLIOGRAPHY OF ARTICLES AND THE PRESS ON EXHIBITIONS AT THE HISTORICAL MUSEUM OF SERBIA — <i>Kosana Jočić- Živković</i>	287

In memoriam — Obituary

БОРБЕ ТЕШИЋА	293
DJORDJE TEŠIĆ	293

Издавач: Историјски музеј Србије. Редакција и администрација:
Београд, Немањина 24, тел. 643-731. Штампа: ГРО „Култура“,
ООУР Штампарија „Култура“, Београд, Македонска 4.
Штампано у 600 примерака